

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра психології**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ неперервної освіти і туризму
М.М. Кулаєць

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри психології
Протокол № 9 від «16» квітня 2020 р.
Завідувач кафедри: проф. В. М. Шмаргун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА КОНФЛІКТОЛОГІЯ”

Галузь знань: 28 “Публічне управління та адміністрування”

Спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”

Освітньо-професійна програма: 281 “Публічне управління та адміністрування”

Освітній ступінь: магістр

Розробник: доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології
Яшник Світлана Валеріївна

Київ – 2020

**1. Опис навчальної дисципліни
“Психологія управління та конфліктологія”**

Галузь, спеціальність, ОПП, освітній ступінь	
Галузь знань	28 “Публічне управління та адміністрування”
Спеціальність	281 “Публічне управління та адміністрування”
Освітньо-професійна програма	281 “Публічне управління та адміністрування”
Освітній ступінь	магістр
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота)	–
Форма контролю	Екзамен
Показники навчальної дисципліни для заочної форм навчання	
	заочна форма навчання
Рік підготовки	2
Семестр	3
Лекційні заняття	8 год.
Практичні заняття	6 год.
Самостійна робота	106 год.
Індивідуальні завдання	-
Кількість тижневих аудиторних годин	4 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Психологія управління та конфліктологія» є забезпечення слухачів системою наукових знань в царині психології управління та теорії конфлікту для успішного опанування подальших навчальних дисциплін фахового циклу; сприяння формуванню навичок: враховувати основні соціально-психологічні прояви особистості в управлінській діяльності; закономірності управління колективом; конструктивного вирішення конфліктів й запобігання їм у професійній діяльності; сприяння формуванню необхідних професійних якостей майбутніх управлінців.

Завдання навчальної дисципліни полягає у формуванні теоретичних знань та набутті практичних навичок управління психологічними процесами в роботі з персоналом організації; здійснення соціально-психологічного аналізу особистості та міжособистісних взаємин у групах; врегулювання конфліктних ситуацій; реалізації набутих знань в процесі оволодіння професійними навичками та вміннями, що становитимуть підґрунтя професійної діяльності.

Програмні результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни слухач повинен

знати:

- термінологію, принципи, функції та закономірності управлінської діяльності;
- соціально-психологічні методи управління;
- основні теорії лідерства, характеристика форм влади і впливу;
- характерні ознаки соціальної організації як об'єкту управління;
- структуру взаємовідносин у малій соціальній групі;
- стадії розвитку колективу організації;
- феномени групової життєдіяльності;
- розподілення ділових ролей в організації;
- конфлікт, його види, функції конфліктів;
- причини ділових і міжособистісних конфліктів;
- структурні компоненти конфлікту, динаміку його виникнення і розвитку;
- стратегії поведінки у конфліктах;
- способи та методи управління конфліктами в умовах спільної діяльності;

вміти:

- аналізувати основні поняття та теоретичні положення психології управління та конфліктології;
- виконувати основні функції управлінської діяльності;
- застосовувати соціально-психологічні методи управління;

- здійснювати ефективний психологічний вплив на членів групи, подолання труднощів у сфері спільної діяльності;
- використовувати ефективні форми влади і впливу;
- визначати ознаки соціальної організації як об'єкту управління;
- визначати структуру взаємовідносин у соціальній групі;
- розвивати згуртованість у соціальній групі;
- підбирати управлінську команду та розподіляти в ній ділові ролі;
- визначати причини ділових і міжособистісних конфліктів;
- управляти конфліктними ситуаціями в умовах спільної діяльності;
- застосовувати стратегії поведінки у конфліктах.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні; здатність управляти різнобічною комунікацією; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

спеціальні (фахові) компетентності (СК): здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти; здатність представляти органи публічного управління та налагоджувати ефективні комунікації.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення дисципліни базується на теоретичних знаннях та практичних навичках попередньо вивчених дисциплін за обраною спеціальністю: “Публічне управління”, “Право в публічному управлінні”, “Організація діяльності органів публічної влади”, “Публічне адміністрування”.

Згідно з навчальним планом для слухачів заочної форми навчання на вивчення дисципліни “Психологія управління та конфліктологія” відводиться 120 год., у т.ч. на лекції – 8 год.; практичні заняття – 6 год.; самостійну роботу – 106 год.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології управління та конфліктології

Тема 1. Теоретичні основи психології управління та конфліктології

Зміст понять “управління”, “влада”. Еволюція управлінської думки. Порівняльна характеристика “старих” і сучасних організацій. Підходи до управління на основі виділення шкіл управління: наукова організація праці (використання наукового аналізу для визначення оптимальних способів для виконання завдань), адміністративна (розвиток принципів управління, описання функцій управління, систематизований підхід до управління всією організацією), людських відносин (застосування прийомів управління міжособистими стосунками для підвищення задоволеності і продуктивності праці), науки управління (поглиблення складних управлінських проблем завдяки розробці та застосуванню моделей, розвиток кількісних методів в допомогу керівникам, що приймають управлінські рішення). Соціально-психологічні методи управління.

Конфліктологія як наука. Зв'язок конфліктології з іншими науками. Розвиток конфліктології в Україні. Дискусії про природу конфліктів. Методи конфліктології.

Питання для самопідготовки за темою 1

1. Управлінська діяльність як центральний об'єкт досліджень у психології управління.
2. Підходи до розуміння функцій управління.
3. Тенденції розвитку управління у XX-XXI сторіччі.
4. Які Ви знаєте підходи до управління на основі виділення різних шкіл управління?
5. Які основні концептуальні положення школи наукової організації праці та в чому полягає їх зміст?
6. Які основні концептуальні положення адміністративної школи управління та в чому полягає їх зміст?
7. Які основні концептуальні положення школи людських відносин та в чому полягає їх зміст?
8. Що являють собою соціально-психологічні методи управління? У чому полягають недоліки і переваги соціально-психологічних методів управління?
9. Прагнення до лідерства та здатність до керівництва.
10. Основні теорії лідерства.
11. Характеристика форм влади і впливу.
12. Типологія стилів керівництва.
13. Індивідуальні стилі керівництва, прийоми і принципи керівництва.
14. Феномен керівництва.
15. Конфліктологія як наука.

16. Зв'язок конфліктології з іншими науками.
17. Розвиток конфліктології в Україні.
18. Методи конфліктології.
19. Дискусії про природу конфліктів.

Тема 2. Керівництво: влада і особистий вплив керівника

Прагнення до лідерства та здатність до керівництва. Форми влади і впливу. Теорії лідерства. Моделі транзакційного, трансформаційного та автентичного лідерства. Підходи до професійно необхідних якостей керівника. Комбінаторно-прогностичний тип мислення керівника.

Питання для самопідготовки за темою 2

1. Лідер і керівник та основні теорії лідерства.
2. Характеристика форм влади і впливу.
3. Психологічні якості особистості керівника.
4. Мотиваційна сфера особистості керівника.
5. Огляд основних теорій лідерства – підход з позиції особистих якостей – поведінковий підхід – ситуаційний підхід.
6. Авторитет керівника.
7. Автентичне лідерство в контексті сучасної соціальнополітичної ситуації.

Тема 3. Стиль управління

Типологія стилів керівництва. Індивідуальні стилі управління. Прийоми і принципи управління. Феномен управління.

Питання для самопідготовки за темою 3

1. Охарактеризуйте сутність поняття "стиль управління". Які існують стилі управління і чим обумовлений їх вибір керівником ?
2. Поміркуйте, які психологічні якості переважають у керівників, що мають успіх.
3. Розкрийте зміст об'єктивних та суб'єктивних факторів управління.
4. Від чого залежить авторитетність керівника?
5. Сутність феномену керівництва.

Тема 4. Психологія управління конфліктами

Сутність конфлікту та його характерні риси. Типологія конфліктів. Стадії розвитку конфлікту. Сутність процесу розв'язання конфлікту. Правила розв'язання конфліктів. Технологія розв'язання конфлікту. Форми, результати й критерії завершення конфліктів. Умови й фактори продуктивного завершення конфліктів. Рівні розв'язання конфліктів. Дії керівника щодо аналізу конфліктної ситуації. Управління стресами в конфліктній ситуації.

Питання для самопідготовки за темою 4

1. Сутність конфлікту та його характерні риси.
2. Типологія конфліктів.
3. Стадії розвитку конфлікту.
4. Правила розв'язання конфліктів.
5. Типові помилки під час розв'язання конфліктів.
6. Умови й фактори продуктивного завершення конфліктів.
7. Дії керівника щодо аналізу конфліктної ситуації.
8. Основні стратегії у вирішенні конфліктів.
9. Управління стресами в конфліктній ситуації.
10. Психологічні теорії виникнення міжгрупових конфліктів та їх причини.
11. Міжгрупові конфлікти як продукт універсальних психологічних характеристик.
12. Гідравлічна модель психіки (В.Макдугалл, З. Фрейд., К.Лоренц).
13. Гіпотеза фрустрації-агресії (Н.Міллер, Д.Доллард, Л.Берковиц).
14. Індивідуальні розходження як основа міжгрупових конфліктів.
15. Концепція «авторитарної особистості» (Т. Адорн, Е. Френ-Кель-Брунсвік, Д.Левінсон, Р.Санфорд).
16. Теорія реального конфлікту (М.Шериф).
17. Теорія соціальної ідентичності (А.Тешвел).

Змістовий модуль 2. Психологія управлінського впливу в діяльності керівника

Тема 5. Психологія управління колективом

Психологічна сутність групи та рівні її розвитку. Види груп, цілі їх діяльності. Характеристика групи як соціального феномена Неформальні групи. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі. Умови успішної діяльності групи. Соціально-психологічний клімат групи. Феномени групової життєдіяльності. Соціометрія. Методики вивчення міжособистісних стосунків, групової сумісності й згуртованості, морально-психологічного клімату. Формування психологічного клімату в організаційній структурі. Особливості ефективної команди. Управління організацією на різних стадіях розвитку.

Соціальна організація як об'єкт управління. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі. Стадії розвитку колективу організації. Умови успішної діяльності групи. Феномени групової життєдіяльності. Розподіл ділових ролей в організації. Психологія впливу. Підбір управлінської команди.

Питання для самопідготовки за темою 5

1. Поняття соціально-психологічного клімату колективу та класифікація типів та показників соціально-психологічного клімату.
2. Соціометрія як основний метод діагностики міжособистісних стосунків в організації. Особливості проведення рефентометрії.

3. Діагностика стану соціально-психологічного клімату в організації.
4. Розподілення ділових ролей в організації. Підбір управлінської команди.
5. Визначення групи. Види груп, цілі їх діяльності.
6. Неформальні групи.
7. Міжособистісні відносини в групі.
8. Мікроклімат і продуктивність праці.
9. Феномени групової життєдіяльності.
10. Формування психологічного клімату в організаційній структурі.
11. Особливості ефективної команди.
12. Управління організацією на різних стадіях розвитку.
13. Умови успішної діяльності групи.
14. Методики вивчення міжособистісних стосунків, групової сумісності й згуртованості, морально-психологічного клімату.

Тема 6. Підвищення ефективності праці через стимулювання і формування сталих мотивів

Сучасні наукові підходи до розуміння мотивації. Первинні і вторинні потреби. Усвідомлені і неусвідомлені мотиви. Інтеріоризація стимулу в мотив. Першопочаткові та сучасні теорії мотивації: змістовні (ієрархія потреб по Маслоу, теорія потреб МакКлелланда, двохфакторна теорія Герцберга) та процесуальні (очікування, справедливості, модель Портера-Лоулера).

Питання для самопідготовки за темою 6

1. Сучасні наукові підходи до розуміння мотивів та потреб. Ієрархія потреб за Маслоу. Теорія потреб МакКлелланда.
2. Аналіз процесуальних теорій мотивації.
3. Критика теорії Маслоу. Співставлення теорії Маслоу та двохфакторної теорії Герцберга. Мотивація і компенсація.

Тема 7. Особливості чоловіків і жінок в управлінні

Поняття про фемінність, маскуліність, андрогінність. Психосексуальна диференціація та її вплив на статевий розподіл праці. Статева диференціація в управлінні. Специфіка жіночого та чоловічого стилю управління. Теорії жіночого лідерства: домінування гендерного фактору, домінування лідерської позиції. Вплив гендерних стереотипів на мотивацію досягнення жінок. Гендерний розрив та феномен скляної стелі. Наслідки відстороненості жінок від лідерства. Феномен страху успіху жінок. Гендерний менеджмент. Стереотип жіночого лідерства. Гендерні теорії лідерства. Поняття жіночої кар'єри. Моделі розвитку жіночої кар'єри. Чинники, динаміка та етапи розвитку кар'єри жінки. Бар'єри успішної жіночої кар'єри. Соціально-психологічні особливості жінок, що вибудовують кар'єру у традиційно «жіночих» та «чоловічих» сферах.

Питання для самопідготовки за темою 7

1. Зробити аналіз співвідношення видів гендерних відносин та гендерних характеристик особистості.
2. Охарактеризувати основні моделі гендерних відносин.
3. Опишіть основні положення соціологічних та соціально-психологічних пояснень щодо розділення праці.
4. Розкрийте зміст концепції компенсаторного поведіння, концепції соціальних очікувань та концепції ідентифікації, які пояснюють роль гендеру в управлінні організацією.
5. Типи внутрішніх гендерних рольових конфліктів.
6. Статева диференціація в управлінні.
7. Специфіка жіночого та чоловічого стилю управління.

Тема 8. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень

Поняття управлінського рішення. Типи управлінських рішень. Основні особистісні профілі рішень. Моделі поведінки керівників в процесі прийняття рішення. Психологічні варіанти управлінського впливу у формах та методах звернення керівника до працівників. Психогеометрія управлінських рішень.

Питання для самопідготовки за темою 8

1. Сутність та класифікація управлінських рішень.
2. Моделі та підходи до прийняття управлінських рішень.
3. Етапи та методи прийняття управлінських рішень.
4. Програмно-цільовий підхід до прийняття управлінських рішень.
5. Реалізація управлінських рішень та контроль їх виконання.

**Структура навчальної дисципліни
“Психологія управління та конфліктологія”**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології управління та конфліктології					
Тема 1. Теоретичні основи психології управління та конфліктології	14	2			12
Тема 2. Керівництво: влада і особистий вплив керівника	12				12
Тема 3. Стиль управління	14				14
Тема 4. Психологія управління конфліктами	18	2	2		14
Разом за змістовим модулем 1	58	4	2		52
Змістовий модуль 2. Психологія управлінського впливу в діяльності керівника					
Тема 5. Психологія управління колективом	18	2	2		14
Тема 6. Підвищення ефективності праці через стимулювання і формування сталих мотивів	18	2	2		14
Тема 7. Особливості чоловіків і жінок в управлінні	14				14
Тема 8. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень	12				12
Разом за змістовим модулем 2	62	4	4		54
Усього годин	120	8	6		106

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія управління конфліктами	2
2	Психологія управління колективом	2
3	Підвищення ефективності праці через стимулювання і формування сталих мотивів	2
Усього		6

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань слухачами

Контрольні питання, які виносяться на екзамен

1. Предмет, об'єкт, завдання науки, етапи її розвитку.
2. Еволюція управління як науки.
3. Основні функції управлінської діяльності.
4. Підходи до управління на основі виділення різних шкіл: наукова організація праці, адміністративна, людських відносин, науки управління
5. Сучасні підходи до управління.
6. Соціально-психологічні методи управління.
7. Порівняння та аналіз різних моделей управління.
8. Прагнення до лідерства та здатність до керівництва.
9. Характеристика професійно необхідних якостей керівника.
10. Основні теорії лідерства.
11. Характеристика форм влади і впливу.
12. Психологічні якості особистості керівника.
13. Мотиваційна сфера особистості керівника.
14. Типологія стилів керівництва.
15. Індивідуальні стилі керівництва.
16. Прийоми і принципи керівництва.
17. Феномен керівництва.
18. Соціальна організація як об'єкт управління.
19. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі.
20. Стадії розвитку колективу організації.
21. Феномени групової життєдіяльності.
22. Розподілення ділових ролей в організації.
23. Підбір управлінської команди.
24. Соціометрія як основний метод діагностики міжособистісних стосунків в організації.
25. Психологічні теорії виникнення міжгрупових конфліктів та їх причини.
26. Міжгрупові конфлікти як продукт універсальних психологічних характеристик.

27. Гідравлічна модель психіки (В.Макдугалл, З. Фрейд., К.Лоренц) як теорія виникнення міжгрупових конфліктів.

28. Гіпотеза фрустрації-агресії (Н.Міллер. Д.Доллард, Л.Берковиц) як теорія виникнення міжгрупових конфліктів.

29. Концепція «авторитарної особистості» (Т. Адорн, Е. Френ-Кель-Брунsvік, Д.Левінсон, Р.Санфорд) як теорія виникнення міжгрупових конфліктів.

30. Теорія реального конфлікту (М.Шериф) як теорія виникнення міжгрупових конфліктів.

31. Теорія соціальної ідентичності (А.Тешвел) як теорія виникнення міжгрупових конфліктів.

32. Поняття про конфлікт та його види.

33. Функції конфліктів.

34. Причини ділових і міжособистісних конфліктів.

35. Структурні компоненти конфлікту.

36. Динаміка виникнення та розвитку конфлікту.

37. Наслідки конфліктних ситуацій.

38. Управління конфліктними ситуаціями в умовах спільної діяльності.

39. Стратегії поведінки у конфліктах.

40. Способи та методи управління конфліктами.

41. Сучасні наукові підходи до розуміння мотивації.

42. Організаційні та морально-психологічні методи стимулювання.

43. Первинні і вторинні потреби. Усвідомлені і неусвідомлені мотиви.

44. Першопочаткові та сучасні теорії мотивації.

45. Змістовні та процесуальні теорії мотивації праці.

46. Ієрархія потреб по Маслоу.

47. Критика теорії Маслоу.

48. Теорія потреб МакКлелланда.

49. Двохфакторна теорія Герцберга.

50. «Теорія очікування» як процесуальна теорія мотивації праці.

51. «Теорія справедливості» як процесуальна теорія мотивації праці.

52. Модель Портера-Лоулера як процесуальна теорія мотивації праці.

53. Співставлення теорії Маслоу та двухфакторної теорії Герцберга.

54. Поняття про фемінність, маскуліність, андрогінність.

55. Психосексуальна диференціація та її вплив на статевий розподіл праці.

56. Статева диференціація в управлінні.

57. Специфіка жіночого та чоловічого стилю управління.

58. Теорії жіночого лідерства: домінування гендерного фактору, домінування лідерської позиції.

59. Причини динамічності статевих ролей та консервативності статевих стереотипів.

60. Стратегії статевого менеджменту: причини та наслідки.

Зразок завдання для визначення рівня засвоєння знань здобувачами

Теоретична частина

1. Школи управління.
2. Стратегії поведінки в конфлікті.

Тестова частина

3. Розставте теорії лідерства у відповідності до підходів, підґрунтям яких вони є:

Теорії лідерства	Підхід
1. Ситуативна	а) на характері лідерської ролі відображається взаємозв'язок трьох змінних: особистісних якостей лідера, особистісних якостей його підлеглих чи послідовників, характер ситуації, у якій здійснюється лідерство;
2. Теорія рис	б) найефективніші стилі лідерства залежать від "зрілості" виконавця, а саме: здатності нести відповідальність за поведінку, бажання домогтися поставленої мети, а також освіти і досвіду;
3. Синтетична	в) лідером може бути тільки та людина, яка володіє необхідними управлінськими якостями;
4. Життєвий цикл	г) лідерство залежить не скільки від активності особистості та її особистісних рис, скільки від обставин та інших ситуативних змінних.

4. Встановіть відповідність між характеристиками ролей керівника і лідера:

Ролі	Характеристики
1. Керівник	а) відсутність офіційно встановлених певною системою санкцій;
2. Лідер	б) представляє свою групу у зовнішній сфері відносин;
	в) призначається офіційно;
	г) несе відповідальність перед законом за справи у групі.

5. Як називається змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, статовспіввіднесених професій, ролей чоловіків і жінок, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що насамперед визначається соціальним, політичним і культурним контекстами буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їх статі?

(у бланку відповідей подати одним словом)

6. Дослідження адміністративної школи управління були спрямовані на:

- а) виявлення універсальних принципів управління й побудови організації;
- б) удосконалення виробничого процесу;
- в) врахування особистісних особливостей і культури;
- г) застосування кількісних методів під час прийняття управлінських рішень.

6. Методи навчання

1. Словесні:

- лекція (усний виклад великого за обсягом та логічною побудовою навчального матеріалу, займає основну частину часу відповідних занять),
- пояснення (основних термінів, феноменів, причинно-наслідкових зв'язків під час практичних занять),
- розповідь (опис життєвих випадків, що ілюструють пояснювані явища та феномени),
- бесіда (репродуктивна – на початку кожного практичного заняття, катехізисна – наприкінці лекційних та практичних занять, евристична – на початку лекційних та практичних занять),
- робота з підручниками, навчальними посібниками, науковими статтями (аналіз теоретичного матеріалу під час виконання завдань самостійної роботи з подальшим формулюванням висновків, побудовою таблиць та схем).

2. Наочні:

- ілюстрування (тексти-описи закономірностей психічної діяльності та поведінки людини під час практичних занять),
- демонстрування (показ особливостей застосування набутих знань у професійній практиці під час практичних занять),
- самостійне спостереження (апеляція до життєвого досвіду студентів, що стосується матеріалу лекційних та практичних занять).

3. Практичні:

- вправи (розв'язування задач на застосування набутих знань, тренування у застосуванні знань, виконання творчих завдань, що наближаються до реальних професійних ситуацій під час практичних занять, тренування у використанні методів дослідження, виконання практичних завдань у командах),
- тести (виконання завдань, що перевіряють розуміння навчального матеріалу).

7. Форми контролю

Видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації. Поточний контроль у формі опитування та виконання завдань здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Проміжна атестація (поточний модульний контроль) проводиться у формі тестування або написання контрольної роботи після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Семестрова атестація проводиться у формі семестрового екзамену у письмовій (електронній) формі за екзаменаційними білетами.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Оцінювання слухачів відбувається згідно Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, затвердженого Вченою радою НУБіП України 27.12.2019 року, протокол №5. Після проведення проміжних атестацій із змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{Дис}}, \quad (1)$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{Дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Максимальний рейтинг слухача з навчальної роботи за двома змістовими модулями з дисципліни може складати:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (100 \cdot 2 + 100 \cdot 2)}{4} = 70 \text{ балів} \quad (2)$$

Для визначення рейтингу слухача із засвоєння дисципліни $R_{Дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{Дис} = R_{НР} + R_{АТ}$.

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з таблиці 1.

Таблиця 1

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Оцінка **“Відмінно”** виставляється здобувачу вищої освіти, який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка **“Добре”** виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Оцінка **“Задовільно”** виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом науково-педагогічного працівника.

Оцінка **“Незадовільно”** виставляється здобувачу вищої освіти, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

Таблиця 2

Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання
з навчальної дисципліни “Психологія управління та конфліктологія”

	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				
	T1	T2	T3	T4	ПМК	T5	T6	T7	T8	ПМК
Практичні заняття:										
– колективна робота над ситуаційним завданням;				20						
– підготовка публічного виступу та презентаційних матеріалів;				10		10				
– публічний виступ.				20			20			
Самостійна робота:										
– самостійне опрацювання тем;	5	5	5	5		5	5	5	5	
– публічний виступ;										
– підготовка публічного виступу та презентаційних матеріалів.						10	10			
Кількість балів за видами робіт і ПМК	5	5	5	55	30	25	35	5	5	30
Кількість балів за змістовий модуль	100					100				
R НР (навчальна робота)						70				
R АТ (семестровий екзамен)						30				
R ДИС (загальний рейтинг)						100				

9. Методичне забезпечення

1. Яшник С.В. Психологія управління: ЕНК [для студентів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування” URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=2319>
2. Яшник С.В., Омельченко Л.М., Костюк Д.А. Психологія управління: Навчальний посібник / Укл.: Яшник С.В. – К.: РПФ «КОМПРІНТ», 2020. – 216 с.
3. Психологія управління: тестові завдання: навч.-метод. посіб. для підготовки та підвищення кваліфікації керівників АПК спеціальності «Державна служба» ОКР «Магістр» / Укл.: Свистун В.І., Омельченко Л.М., Яшник С.В. та ін. / за заг. ред. В.І. Свистун. Київ: НУБіП України, 2011. 55 с.
4. Яшник С.В. Методичні матеріали для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія управління». Київ: НУБіП України, 2017. 220 с.
5. Яшник С.В. Мотиваційні механізми регуляції управлінської культури керівника: навчально-методичний посібник. К.: НУБіП України, 2014. 176 с.

10. Рекомендована література

Основна

1. Андреева Г.М. Социальная психология : Учебник для высших учебных заведений. М.: Аспект пресс, 2004. 365 с.
2. Бандурка О.М., Бочарова С.П., Землянська О.А. Основи психології управління: Підручник. Х.: Ун-т внутр. дел, 1999. 524с.
3. Лозниця В.С. Психологія менеджменту: Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 1997. С.33-54.
4. Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. Основы менеджмента. М.: ., 1999. 799 с.
5. Орбан-Лемберик Л.Е. Психологія управління: Навчальний посібник. Івано-Франківськ: Плай, 2001. 695 с.
6. Семиченко В.А. Психологія соціальних відносин. К.: Магістр-S, 1999. 168 с.
7. Титов В.М., Стахневич В.І., Свистун В.І., Яшник С.В. Психологія управління: Методичний посібник. К.: Видавничий центр НАУ, 2003. 106 с.
8. Урбанович А.А. Психология управления: Учебное пособие. Мн.: Харвест, 2001. 640 с.

Допоміжна

1. Кулініч І.О. Психологія управління: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 292 с.
2. Психологія управління. Собченко О.М., Подольська Л.Д.: Навч. пос. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 196 с.
3. Анцупов А.Я., Малышев А.А. Введение в конфликтологию. К.:

- МАУП,1996. 103с.
4. Будиянский Н.Ф. Психология управления: Учебное пособие. Одесса: Астропринт, 1998. 250 с.
  5. Гриценко Т.Б. Этика ділового спілкування. Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
  6. Доценко Е.Л. психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. Спб.: Речь, 2004. 304 с.
  7. Карпов А.В. Психология менеджмента: Учебное пособие. М.: Гардарики, 1999. 350 с.
  8. Комінко С., Курант Л., Самборська О., Федотюк Т., Ніколенко С. Психологія в менеджменті: Навчальний посібник. Тернопіль, 1999. 250 с.
  9. Леонтьев А.А. Психология общения: Пособие для дополнительного образования. М., 1997. 365с.
  10. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта. К.,2000. 254с.
  11. М.В. Загірняк, А.Б. Почтовюк. Психологія управління: навчальний посібник. Харків: Видавництво «Точка», 2011. 194 с.
  12. Мельник Л.П. Психологія управління: Курс лекцій. К.: МАУП,1999. 300 с.
  13. Мотивация поведения: биологические, когнитивные и социальные аспекты / Р.Френкин. 5-е изд. Спб.: Питер, 2003. 651 с.
  14. Психологія управління : навч. посібник / Д. І. Дзвінчук, Н. Г. Діденко, О. К. Любчук, В. І. Малімон / за заг. ред. проф. Д. І. Дзвінчука. К. : СІК ГРУП УКРАЇНА, 2013. 293 с.
  15. Психологія управління та конфліктологія : підручник / І. І. Свидрук, Ю. Б. Миронов. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 320 с.
  16. Психологія управління. В. Брич, М. Корман. Видавництво: Кондор, 2013. 384 с.
  17. Психологія управління. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Центр навчальної літератури, Київ. 2017.
  18. Психологія. Підручник / Під ред. А.А.Крилова. М.: "Проспект", 1999. 583с.
  19. Пугачев В.П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом: Учебник для студентов вузов. М.: Аспект Пресс, 2001. 284с.
  20. Розанова В.А. Психология управления: Учебное пособие. М.: ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез"", 2000. 116с.
  21. Соціальна психологія організацій та управління. Олена Власова, Василь Кушерець, Юлія Никоненко. Видавництво: Знання України, 2012.
  22. Соціальна психологія організацій та управління. Підручник. Власова О.І. Центр учбової літератури, 2019. 398 с.
  23. Чалдини Р. Психология влияния. Спб.: Питер, 2007. 288 с.
  24. Шейнов В.П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. М.,1996. 288с.
  25. Щекин Г.В. Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента: Наук.практ.пособие. К.:МАУП,1999. 300 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 160 с.
http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/dilove_spil_kuv_1.pdf
2. Бороздіна Г.В. Психологія і етика ділового спілкування
https://stud.com.ua/7213/etika_ta_estetika/psihologiya_i_etika_dilovogo_spil_kuvannya
3. Дзюба Т.М. Комплекс методик для діагностики психологічної готовності керівника школи до взаємодії в умовах конфлікту / За наук. ред. Л.М.Карамушки. – Полтава: ПОІППО. 2005. 64с.
<http://poippo.pl.ua/file/book/dzyba.pdf>
4. Ділове спілкування. Методичні вказівки до семінарських занять для бакалаврів усіх галузей знань денної форми навчання. Луцьк: Луцький НТУ, 2014. 45 с. http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/profesiyni_komunikaciyi_seminari.pdf
5. Карпов А.В. Організаційна психологія: навчальний посібник. 2013.
https://stud.com.ua/60425/psihologiya/organizatsiyna_psihologiya
6. Методи прийняття управлінських рішень // Конспект лекцій з навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 67с. <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kzpd/z/zl16.2.pdf>
7. Мотозюк Л. Психологічні аспекти ухвалення управлі
[file:///C:/Users/Yashnik%20Svetlana/Downloads/Znphist_2013_2_33%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Yashnik%20Svetlana/Downloads/Znphist_2013_2_33%20(1).pdf)
8. Основні напрямки і перспективи дослідження спілкування
https://stud.com.ua/49642/psihologiya/osnovni_napryamki_perspektivi_dosli_dzhennya_spilkuvannya
9. Презентація: Психологія управління <https://slide-share.ru/psikhologiya-upravlinnya-96576>
10. Епилова, Приз Т.. Психологические методы управления персоналом
<https://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskie-metody-upravleniya-personalom/viewer>
11. Прищак, М. Д. Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. [2-ге вид., перероб. і доп.]. Вінниця, 2016. 150 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pryschak_Mykola/Psykholohiia_upravlinnia_v_organizatsii.pdf
12. Психологія управління (дистанційний курс)
<https://pdp.nacs.gov.ua/courses/psykholohiia-upravlinnia>